

พื้นฐานหลักภาษาไทย-รู้ถูกต้อง อธิบายได้

“ธรรมชาติของภาษาไทย เป็นวิชาที่ว่าด้วย “ทักษะ” ทักษะคือสิ่งที่เกิดจากการทำเป็นประจำ ๆ ทุกวัน”

พื้นฐานหลักภาษาไทย เป็นองค์ความรู้ที่ครูต้องรู้ รู้อย่างถูกต้อง และอธิบายได้ เราแตกต่างจากคนทั่วไปตรงที่คนทั่วไปมีความรู้ที่ตกผลึกไว้กับตัว ไม่ต้องอธิบายกับใครก็ได้ แต่คนเป็นครูต้องอธิบายได้ด้วย สิ่งที่จะสอนวันนี้เป็นพื้นฐานที่ครูทุกวิชาเอกจะต้องมีติดตัว ไม่ควรจะลืม โดยเฉพาะครูประถมกับอนุบาล เราต้องมีความรู้ทั้งหมดเพื่อออกแบบการเรียนการสอน รู้ให้หมดแต่เราไม่ได้เอาไปสอนเด็กทั้งหมด

1. ต้องรู้อย่างถูกต้อง
2. ต้องอธิบายได้ ถ้าผิดก็ผิดจนตัวตาย

ครูจะเน้นน้องอนุบาลเป็นตัวตั้ง เพราะถ้าอนุบาลส่งไปผิด ๆ ขึ้นประถมฯ ก็จะเป๋ไปเรื่อย ๆ แต่ต้องเตรียมอย่างถูกต้องตามระเบียบ

ทั้งหมดที่จะเรียนในการอบรมครั้งนี้คือการทบทวนพื้นฐานหลักภาษาไทย(ที่เราเคยเรียนมาแล้ว) ได้แก่

1. ความรู้ หลักสูตร
2. การบริหารจัดการความรู้
3. เทคนิคการนำความรู้มาใช้ เทคนิคการสอน ร้องรำทำเล่น
4. การวัดและประเมินผล

หัวใจหลักของภาษาไทย คือ...

ธรรมชาติของภาษาไทย เป็นวิชาที่ว่าด้วย “ทักษะ” ทักษะคือสิ่งที่เกิดจากการทำเป็นประจำ ๆ ทุกวัน เหมือนการใส่เสื้อ ต่อให้ไฟดับ เราก็ก็นั่งใส่เสื้อได้ หรือเด็ก ๆ ที่ยังติดกระดุมไม่ได้เพราะยังไม่เกิดทักษะ ยังใส่ไม่บ่อย แต่เมื่อโตขึ้นก็ใส่ได้เพราะใส่บ่อย

วันนี้ที่เด็กอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ เพราะไม่ได้ฝึก ไม่ได้ใช้สิ่งนั้น ยังไม่ได้เกิดทักษะ ที่ผ่านมา ครูได้แต่สอนแล้วก็สอบเลย ยังไม่ได้ให้เด็กได้ฝึกมากพอ หัวใจของวิชาภาษาไทยจึงคือการฝึกทักษะ ฟังเยอะ ๆ พูดมาก ๆ เขียนเยอะ ๆ ฟังใคร...ก็ฟังครู ใครพูด... นักเรียนนั่นแหละพูด ให้เด็กพูดมากกว่าครูเพราะเราฝึกเด็กไม่ได้ฝึกครู ให้เด็กเขียน เด็กก็ขาดทักษะการพูด ให้เด็กได้พูดมากเท่าไรยิ่งดี เพราะเขาจะฝึกเสียง อ่านก็อ่านมาก ๆ อย่าไปขอมแพ้ให้ความเหนียวของเด็ก เขียนให้เยอะที่สุดเท่าที่จะเยอะได้ ทักษะจะตามมาเอง

ถามว่าน้องอนุบาลเจอตัวอักษรประหลาด ๆ มากี่วัน? เขาเพิ่งมาเจอ เหมือนเราไปเจอภาษาใหม่ จะใช้เวลากี่ชั่วโมง กี่วัน ที่เราจะจำมันได้ วันแรก ๆ เราก็ต้องอ่านไม่ออกเพราะเรายังไม่รู้ ภาษาไทยก็เช่นกัน ที่เด็กไม่อ่าน

(อ่านไม่ออก)เพราะเขาไม่รู้ว่ามันคืออะไร? ครูสอนกี่ครั้ง? หนูยังไม่ได้จำ ไม่ได้เข้าใจมันเลย ครูก็ไปเรื่องอื่นแล้ว ดังนั้นหัวใจหลักของภาษาไทยคือทักษะ ย้ำอีกครั้งว่า เด็กเขียนไม่ได้ก็เพราะว่าเด็กเขียนน้อย วิธีแก้ก็ให้เขียนมาก ๆ

ทักษะทางภาษามี 4 ทักษะ

ทักษะทางภาษามี 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน เป็นไปตามลำดับของมัน ดังนั้น ก่อนอื่น เด็กต้องได้ยิน เสียงชัดเจนและถูกต้อง ถามว่า “วันนี้คิดว่าครูออกเสียงพยัญชนะไทยได้ถูกต้องหรือยัง”

ครูต้องเป็นต้นแบบการออกเสียงที่ถูกต้อง ที่ให้พวกเราลองออกเสียงพยัญชนะ (กอ ขอ หอ ผอ...) ดูเหมือนจะไม่ผิดอะไรเลย แต่ความจริงคือเราออกเสียงกันยังไม่ถูกต้อง (โดยเฉพาะเสียงอักษรสูง) แสดงว่าเด็กจะได้ยินเสียงที่ไม่ถูกต้อง...แล้วที่ถูกต้องคืออะไร?

ภาษาไทยจะเน้นเรื่องเสียงเป็นหลัก เวลาเรียนจะใช้ “เสียง” เป็นตัวตั้ง ไม่ค่อยได้ใช้รูป เช่น ก.ไก่ คือเสียง กอ ทำอย่างไรให้เด็กเข้าใจเสียง เปิดเทอมมา ครูเช็คเด็กก่อนเลยว่า มีปาก มีเพดานปาก มีฟันหรือไม่ ยกเว้นเด็กพิการ ปากแหว่งเพดานโหว่ ลิ้นไก่สั้น อาจารย์ก็ต้องเข้าใจว่าเขาได้แค่นั้น เด็กบางคนฟันหาย อะไรที่เกี่ยวกับฟัน หน้าที่มีปัญหาหมด คุณครูก็ต้องเข้าใจ เสียงนาสิก ทำอย่างไรให้ถูกต้อง เส้นเสียง – ยกมือแตะลูกกระเดือก ออกเสียงอา เสียงเกิดจากหายใจเข้ากระบังลม ออกเสียงผ่านเส้นเสียง บางคนเสียงหนา บาง ใส ทุกคนมีเสียงไม่เหมือนกัน ถ้าไม่อาจร้องเพลงได้เสียงเหมือนจิ้งหรีด เสียงของเด็กแต่ละคนก็ไม่อาจบังคับเขาได้ เช่นเวลาอ่าน ทำนองเสนาะ ความไพเราะได้จากพรสวรรค์พรแสวง แต่ความถูกต้องได้จากความฝึกฝน

เราเป็นคุณครูเราสอนได้แค่ความถูกต้องและทำนอง แต่ความเสนาะไพเราะมันอยู่ที่การฝึกฝน พรสวรรค์ โค้ชไม่ได้หมายความว่าเตะบอลเก่งแต่เขามีเทคนิค เราจึงจำเป็นต้องรู้หลักที่ถูกต้องเพื่อไปสอนเขา แล้วถ้าเราสอนถูกต้อง พรสวรรค์ของเด็กก็จะถูกดึงออกมาเอง

เพลงที่ใช้สำหรับการสอนเด็ก การร้องเพลงประกอบการสอน กับร้องเพลงเพื่อไพเราะหรือเพื่อประกวดก็คนละอย่างกัน

มารู้จักพยัญชนะไทยใน 30 นาทีนี้กัน

พยัญชนะไทยมี 44 ตัว เยอะใช่ไหม? เด็กคงมีคำถาม เรียนไปทำไมตั้งมากมาย 44 ตัว ไม่มีตัวเหมือนกันเลย อาจจะมีตัวที่คล้ายกัน แต่รูปร่างต่างกัน หน้าที่ก็ต่างกัน

หน้าที่ของพยัญชนะแต่ละตัวก็ต่างกันขึ้นอยู่กับว่าอยู่ในตำแหน่งใด เวลาเราจะสอนเขาว่าพยัญชนะทำหน้าที่อะไร เราก็เอาขอบเขตของหน้าที่มาสอน เช่น วันนี้สอนเรื่อง “พยัญชนะต้น” ก็เอาตัวต้นมาทั้งหมด จะไม่เอาตัวสะกดมาปน

เด็กอนุบาลจะจำอย่างไร? ก็จำเป็นเพลง จำได้จากการท่องจำ ดี แต่ไม่มีประโยชน์อะไร ทำให้มีประโยชน์ก็ต้องรู้จักหน้าตาพยัญชนะด้วย ท่องได้ก็ต้องรู้จักหน้าตาพยัญชนะ เด็ก ๆ ต้องการเวลา วันนี้อ่านไม่ออกเพราะลืม

พยัญชนะ 44 ตัวจำยากแต่ถ้าเรานำมาจัดหมวดหมู่ ก็จะง่ายขึ้น

การท่อง ก.เอ๋ย ก.ไก่ ข.ไข่ ในเล่มฯ มันถูกออกแบบมาเป็นกลอน 4 ดังนั้น เราอย่าเสียโอกาสในให้เด็กอ่านทำนองเสนาะไปด้วย ทำนองเสนาะเพื่อให้ไพเราะ จะไพเราะต่อเมื่อกระชับและใส่ความเสนาะเข้าไป ส่วนท่องอาขยานก็เพื่อให้จดจำ จะจำได้ก็ต้องสนุกสนาน กระชับ ไม่ท่องยานคาง

ถามว่า ลำดับของ พยัญชนะจำกันได้ไหม และจำไปเพื่ออะไรว่าอะไรมาก่อนมาหลัง...คำตอบคือ เราจำเพื่อไว้เปิดพจนานุกรม เราต้องถามก่อนว่าฉันสอนพยัญชนะเพื่ออะไร? ถ้าเพื่อจำลำดับ อาขยานเมื่อก็ก็ใช้ได้แล้ว ว่าอะไรมาก่อน มาหลัง แต่ถ้าวันนี้ต้องการสอนเรื่องการเขียน อ่าน ประสมคำ ดังนั้นลำดับของพยัญชนะต้องใช้หรือไม่? เราคงไม่บอกว่า เอาพยัญชนะตัวที่ 7 มาประสมกับสระลำดับที่ 3 และวรรณยุกต์ลำดับที่ 9 – เราไม่ได้นึกแบบนี้ใช่หรือไม่

ดังนั้น ถ้าต้องการสอนให้เด็กอ่านออก เขียนได้ ลำดับของพยัญชนะจึงไม่ได้เกี่ยวข้อง แต่หน้าที่และเสียงต่างหากคือหัวใจสำคัญ